

DO TEKY

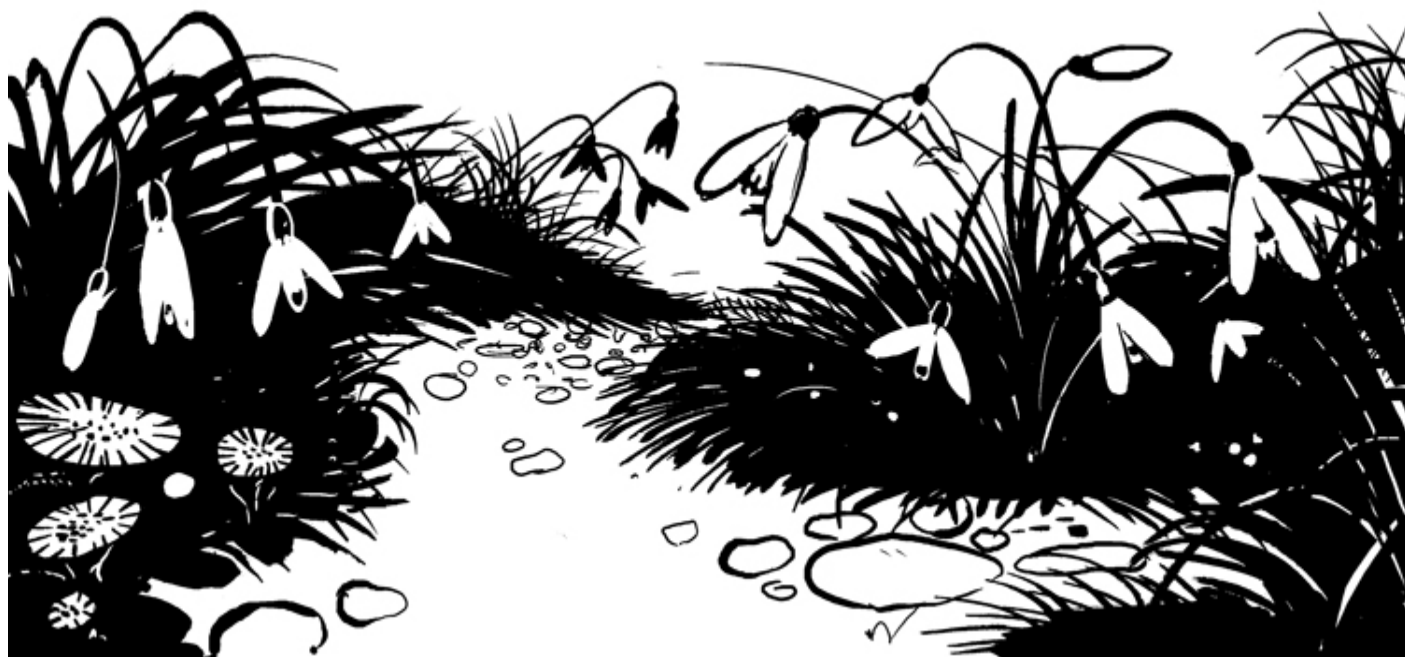
54
2008



LORM

SPOLEČNOST PRO HLUCHOSLEPÉ
SOCIETY FOR THE DEAFBLIND

BULLETIN LORMU – JARO



VERŠE • SLOVO ŠÉFREDAKTORA • ZPRÁVY Z LORMU •
ROZHOVOR • PRÁVNÍ PORADNA • PORADNA PSYCHOLOGA
ZDRAVÍ • HAF • INFORMACE • HLUCHOSLEPÉ OSOBNOSTI
• ZE SVĚTA • SPOLEČENSKÁ KRONIKA • ZÁLIBY (HOBBY) •
VZKAZY MOUDRÝCH • RECEPTY • INZERCE

6 • PŘIHLAŠTE SE DO LORMOLYMPIÁDY!

17 • SLEDUJI POVZBUDIVÁ ZNAMENÍ (2. část)

23 • NOVELIZACE ZÁKONA O SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH

26 • ZDRAVÍ: GLAUKOM – ZLODĚJ ZRAKU



OBSAH ČÍSLA 54

JARO 2008

VERŠE – Kouzelné jaro	3
SLOVO ŠÉFREDAKTORA	4
ZPRÁVY Z LORMU	
Druhý ročník umělecké soutěže o Cenu Hieronyma Lorma	5
Přihlašte se do Lormolympiády!	6
Sbírka Červenobílé dny už šestým rokem pomáhá hluchoslepým	6
LORM zpřístupňuje fond své odborné knihovny hluchoslepým	8
Zážitky z lyžáku	9
Okénko do Plzně:	
Návštěva pivovaru a nového poradenského centra	10
Okénko do Brna:	
Hluchoslepí připravují premiéru zpěvohry O Červené Karkulce	12
LORMOS aneb 2. divadlo hluchoslepých v Evropě?	13
Druhá Zdeňka aneb posila v Brně	14
Okénko do Jihočeského kraje	15
ROZHOVOR	
Sleduji povzbudivá znamení (2. část)	17
PRÁVNÍ PORADNA	
Sněmovna posoudí novelu, která by měla pomoci hluchoslepým	23
Novelizace zákona o sociálních službách	23
Změna výše invalidních důchodů	25
PORADNA PSYCHOLOGA	
Role etického kodexu v pomáhajících profesích (6. část)	25
ZDRAVÍ	
Příčiny hluchoslepoty: Glaukom – zloděj zraku	26
HAF	
Pes přítel člověka, zvláště když je vodící	29
INFORMACE	
INSPO 2008: nové technologie usnadňují lidem s postižením práci s počítači	32
Asistence handicapovaných při dopravě vlakem	34
HLUCHOSLEPÉ OSOBNOSTI - Ranghilda Kátaová (2. díl)	34
ZE SVĚTA	
1. evropský festival specifických dovedností osob s hluchoslepotou v Bulharsku	37
SPOLEČENSKÁ KRONIKA	
Jubileá	38
Úmrtí	38
ZÁLIBY (HOBBY)	
Léčivé a aromatické byliny: Jaterník léčí záněty v ústech	41
Z literární činnosti hluchoslepých Lormáků: Chvilka ve dvou	41
VZKAZY MOUDRÝCH	42
RECEPTY	42
INZERCE	43

*Jste-li okouzleni krásou barev, zvuků,
neděkujte tomu štěstí přede mnou,
raději podejte mi bez rozpaků ruku,
abych šla s vámi a ne za stěnou.*



KOUZELNÉ JARO

Prolétl lehounce ten svěží jarní vítr korunami stromů,
jako by s nimi zatančit si chtěl,
a to mladé zelené listí na stromech, s tím větrem,
jak vzdálená hudba, se tichounce rozšumělo.

I vysoko pod oblohou zazpíval skřivan,
píseň svou jásavou, o jaru kouzelném.

Tak ptá se Tě jaro, človíčku věčně nespokojený,
jakouže radost, by jsi ještě chtěl?
Když znovu jsi sněženky na kraji lesa,
kvést uviděl.

Na zahrádce pod okny pozdravila Tě opět,
vůně jasmínu rozkvetlého,
tak raduj se človíčku a nenech si ujít,
nic z těch krás, toho jara kouzelného!

Marie Doležalová



SLOVO ŠÉFREDAKTORA

Milí čtenáři!

Po letošní mírné zimě, chudé na sníh, nyní venku už nesměle ťuká na dveře jaro. Příroda se probouzí ze zimního spánku, což je patrné hlavně na zahrádkách, kde již rozkvétají první sněženky, bledule a šafrány (krokusy). Dalším symbolem jara v našich lesích je rovněž něžný jaterník, známý jako podléška. S touto drobnou květinou se blíže seznámíte v našem seriálu o léčivých a aromatických bylinách.

V úvodu tohoto čísla Doteků si přečtete téměř magické verše od naší dlouholeté a věrné hluchoslepé čtenářky M. Doležalové z Jihlavy. Na přelomu ledna a února letošního roku se na Českomoravské vrchovině v obci Kuklík u Žďáru nad Sázavou uskutečnil tradiční zimní pobyt LORMu pro hluchoslepé klienty a jejich průvodce. Příjemným zpestřením této ryze sportovně turistické akce, zaměřené nejen na nácvik lyžařských dovedností, byla i noční bojová hra. O neobvyklých zážitcích z týdenního pobytu na Vysočině pojednává reportáž M. Marešové. První vlašťovkou v kultuře hluchoslepých v českých zemích je bezesporu založení divadelního souboru LORMOS v Brně. O jeho začátcích pojednává další reportáž iniciátorky tohoto projektu Z. Jelínkové v nové podrubrice „Okénko do regionů“. V ní chceme informovat čtenáře o veškerém dění v oblastních poradenských centrech a aktivitách mimopražských klubů LORMu. Průlomovým mezníkem se možná brzy stane schválení novelizace zákona o znakové řeči, v němž bude konečně brán zřetel i na hluchoslepé. Za přečtení stojí rovněž novelizace zákona o sociálních službách a další cenné rady a informace.

Jak jsem Vás již v minulém zimním čísle Doteků informoval, můj otec se v jarních měsících chystá na náročnou operaci v Praze Na Homolce. V tuto chvíli ještě netuším, zda budu moci po dobu jeho hospitalizace vykonávat funkci šéfredaktora. Věřím však, že se tato pro mne nelehká životní situace co nejdříve vyřeší! Držte mi všichni palce!

Hodně hřejivých slunečních paprsků, štěstí, životního optimismu, mír a samozřejmě i co nejvíce dobrého počtení, případně příjemný poslech upřímně přeje

Váš

Zdeněk Sedláček

ZPRÁVY Z LORMU



DRUHÝ ROČNÍK UMĚLECKÉ SOUTĚŽE O CENU HIERONYMA LORMA

Občanské sdružení LORM – Společnost pro hluchoslepy vyhlásilo 2. ročník Ceny Hieronyma Lorma. Do umělecké soutěže se mohou až do 30. září 2008 přihlásit všechny tvůrčí osobnosti z řad hluchoslepých bez omezení věku. Soutěžít se tentokrát bude na společné téma Přátelství, a to v kategorii literární i výtvarné. V rámci literární sekce mohou hluchoslepi autoři zaslat své příspěvky do dvou podkategorií - próza a poezie. Oblast výtvarná je otevřená všem technikám, stylům a materiálům. Jako společné motto zvolilo sdružení LORM pro 2. ročník opět citát od nadané a světově proslulé hluchoslepe spisovatelky Heleny Kellerové: „V úplné tmě a tichu, které mě oddělují od světa, mi ze všeho nejvíc chybí přátelský zvuk lidského hlasu. Slepota odděluje člověka od věcí - hluchota od lidí.“

Na slavnostním vyhlášení výsledků, které proběhne 8. listopadu 2008 na víkendové konferenci o.s. LORM, bude udělena Cena odborné poroty a Cena veřejnosti. „Hned začátkem října zpřístupníme na našich webových stránkách www.lorm.cz všechna přihlášená literární i výtvarná díla a veřejnost bude mít tak možnost se až do 30. října do soutěže aktivně zapojit, a to posláním svého hlasu jednomu z přihlášených děl,“ přibližuje způsob hlasování koordinátorka 2. ročníku, Eva Paulíková. Formou tvůrčího a hravého soutěžení chce sdružení LORM představit osoby s tímto těžkým zdravotním handicapem coby aktivní členy společnosti. Program slavnostního předání cen bude obohacen o vystoupení nové dramaterapeutické skupiny hluchoslepých Lormos.

Soutěž, která je pořádána pod záštitou a za podpory Nadačního fondu Českého rozhlasu ze sbírky Světluška, navazuje na úspěšný první ročník. Přihlášky a výsledky své tvůrčí činnosti mohou hluchoslepi zasílat spolu s přihláškou do 30. září 2008 na adresu o.s. LORM, Zborovská 62, 150 00 Praha 5. Další informace o pravidlech soutěže včetně přihlášky lze získat u koordinátorky soutěže na tel: 777 764 200, jiznicechy@lorm.cz nebo na bezbariérových stránkách www.lorm.cz.

Petra Zimermanová



PŘIHLAŠTE SE DO LORMOLYMPIÁDY!

Sdružení LORM pořádá ve dnech 5. - 9. září 2008 ve Sněžném na Vysočině první ročník soutěžní přehlídky sportovních a uměleckých dovedností osob s hluchoslepotou - Lormolympiádu. Organizátoři připravili pro všechny zájemce bohatou nabídku disciplín. Hluchoslepí sportovci se mohou například přihlásit do disciplín jako je běh na 50 m s trasérem, vrh koule či granátem, skok do dálky z místa, sedy – lehy, hod na cíl a šachy. Účastníci se navíc mohou těšit na další zábavné sportovní disciplíny včetně jízdy na tandemovém kole. V uměleckých disciplínách jsou vyhlášeny kategorie literární, výtvarné a rukodělné činnosti a výrazová tvorba (dramatická, taneční a hudební). „V České republice jsou tradičně pořádány regionální a národní paralympiády a abilympiády pro osoby se zdravotním postižením. Žádné však nejsou uzpůsobeny potřebám osob s tímto těžkým smyslovým handicapem. Chceme našim klientům poskytnout možnost si poměřit své síly a ocenit schopnosti a dovednosti druhých,“ přibližuje cíle 1. ročníku jeho koordinátorka, Mgr. Věra Dirlbecková.

Všichni zájemci se mohou na Lormolympiádu přihlásit do 31. května 2008 na adrese o.s. LORM, Zborovská 62, Praha 5. Podrobné informace k soutěži včetně přihlášky si mohou zájemci vyžádat u koordinátorky soutěže, e-mail: plzen@lorm.cz, mob: 774 760 327.

Petra Zimermanová

SBÍRKA ČERVENOBÍLÉ DNY UŽ ŠESTÝM ROKEM POMÁHÁ HLUCHOSLEPÝM

Od 21. do 22. dubna bude okolo 1000 studentů nabízet za symbolickou cenu 25 korun červenobílé pruhované mini-propisovačky a současně rozdávat letáčky s informacemi o hluchoslepotě. Sbíрку známou pod názvem Červenobílé dny pořádá již po šesté občanské sdružení LORM - společnost pro hluchoslepe, v letošním roce ve 44 městech Čech a Moravy.

Červenobílé dny veřejnosti připomínají, že mezi námi žijí osoby s hluchoslepotou, které pro bezpečnější pohyb používají červenobílou hůl. Sbířka navíc hraje významnou



roli ve financování sociálních služeb pro hluchoslepé. Díky předchozím úspěšným ročníkům sbírky působí sdružení LORM dnes již v osmi krajích a výtěžek z letošní sbírky půjde na zajištění odborného poradenství, průvodcovských a tlumočnických služeb, výuky komunikace, prostorové orientace a samostatného pohybu s holí a dalších dovedností, které osobám s hluchoslepotou pomáhají v každodenním životě. Klienti si navíc díky letošní sbírce například vyzkouší jízdu na tandemových kolech na červnovém týdenním pobytu u Slavonic a na podzim poměří své síly na Lormolympiádě – prvním ročníku sportovní a dovednostní soutěže hluchoslepých u nás.

O doprovodný program k letošnímu ročníku se postarali sami hluchoslepí se svojí originální zpěvohrou O Červené Karkulce v rámci malého turné po Moravě začátkem dubna. Fotografie z představení lze najít na stránkách www.lorm.cz, podrobné informace o sbírce přinášejí stránky www.cervenobiledny.cz.

V loňském roce se podařilo během pouliční sbírky vybrat přes milion korun. Sdružení LORM z celkového výtěžku ve výši 1 044 125,34 korun hradilo například týdenní pobytové akce pro 75 klientů zaměřené na běžecké lyžování, sociální rehabilitaci a turistiku. Dále bylo ze sbírky financováno vydání brožury a CD-ROMu Hluchoslepí mezi námi, projekt digitalizace neboli zpřístupnění odborné knihovny hluchoslepým, který byl spuštěn na konci března, a v neposlední řadě i rozvoj sociálních služeb v nových regionech naší republiky. V průběhu loňského roku začalo sdružení LORM zajišťovat pro hluchoslepé služby nově v Olomouckém a Plzeňském kraji, v Královéhradeckém kraji právě probíhá depistáž a po Velikonocích se všem zájemcům otevřely dveře Poradenského centra v Jindřichově Hradci.

Sbírku lze kdykoliv podpořit odesláním dárcovské SMS ve tvaru DMS LORM na číslo 87777 anebo poslat příspěvek na sbírkové konto 35-0720850257/0100. Šestý ročník Červenobílých dnů se koná díky laskavé podpoře partnerů sbírky: Nadace člověk člověku, První stavební obnova s.r.o., Toptrans, Kostelecké uzeniny a.s., Gzh s.r.o., Top střechy a fasády CZ, Český rozhlas, Respekt, Radio Čas, Netcentrum s.r.o.



SDRUŽENÍ LORM ZPŘÍSTUPŇUJE FOND SVÉ ODBORNÉ KNIHOVNY HLUCHOSLEPÝM

Občanské sdružení LORM – Společnost pro hluchoslepe nabízí svým klientům novou službu, a to díky projektu tzv. digitalizace klasické černotiskové knihovny. Osoby s hluchoslepotou a se zrakovým postižením si nyní mohou z odborné knihovny sdružení zapůjčit vybrané tituly, které byly z tištěné knižní předlohy převedeny do elektronické podoby - tzv. digitální knihy. V této podobě si mohou titul „přečíst“ pomocí počítače, jenž je softwarově patřičně vybaven, ať už hlasovým či hmatovým výstupem, zvětšovacími programy s hlasovou podporou apod.

Službu digitální knihovny LORM mohou využívat všichni zájemci s duálním postižením zraku a sluchu různého stupně a s těžkým postižením zraku, kteří jsou držiteli průkazu ZTP či ZTP/P. Služba je spuštěna v online režimu, tj. na internetových stránkách <http://www.lorm.cz/cs/knihovna/>, kde se stačí zaregistrovat pomocí online formuláře nebo registraci provést osobně v pražském Poradenském centru sdružení LORM. „Na základě registrace obdrží čtenář speciální heslo, pomocí kterého může do digitalizované knihovny vstoupit online přímo z webových stránek a vybraný titul si stáhnout do svého počítače,“ přibližuje fungování knihovny jeden z tvůrců tohoto projektu a současně jeho iniciátor Mgr. David Berenreiter.

Digitální knihy si však mohou zapůjčit i zájemci bez přímé vazby na internet, tedy i ti, kteří se nedostanou na webové stránky o.s. LORM. „Mysleli jsme i na tyto zájemce, kterým rádi digitální dokumenty zašleme prostřednictvím České pošty v podobě doc. dokumentu na CD-ROMu nebo prostřednictvím elektronické pošty emailem,“ dodává David Berenreiter. Služba je poskytována zdarma a v souladu s pravidly knihovního řádu a příslušného zákona řešícího autorská práva.

Občanské sdružení LORM chce tímto způsobem zmírnit dopady hluchoslepoty. Hluchoslepota jako jedinečné postižení způsobuje potíže při komunikaci, prostorové orientaci i samostatném pohybu a přístupu k informacím. Zpřístupněním literárních zdrojů nabízí sdružení LORM svým klientům hlubší vhled do problematiky postižení zraku

a sluchu a hluchoslepy člověk tak může být obohacen nejen o teoretické poznatky, ale i o celou řadu cenných rad, jež lze uplatnit v praktické rovině života.

Odborná knihovna LORM dnes čítá 751 titulů zaměřených na hluchoslepotu a problematiku postižení zraku a sluchu. Jako taková se velkou měrou podílí na růstu povědomí o hluchoslepotě a slouží jako významný informační zdroj pro odborníky, zájemce z řad studentů speciální pedagogiky či jiných příbuzných oborů i laické veřejnosti.



David Berenreiter, Petra Zimermanová

ZÁŽITKY Z LYŽÁKU

Od 26. ledna do 2. února 2008 jsem se zúčastnila již podruhé lyžařského pobytu na běžkách s organizací LORM. Pobyt se konal v penzionu Kukla v obci Kuklák nedaleko města Žďáru nad Sázavou. Ubytování jsme byli v útulném penzionu na dvojlůžkových pokojích se sociálním zařízením. Byla jsem na pokoji s mojí kámoškou Bárou Teskovou, tudíž jsem byla ráda, že jsem s někým, s kým si mám co říct.

Bohužel nebyl sníh, takže to nebyl lyžařský kurz, nýbrž turistický pobyt. Je pravda, že jsme si zkusili zalyžovat na umělém sněhu, ale nebylo to ono. Tuto možnost jsme měli ve Ski areálu v Novém Městě na Moravě. Pravý sníh je prostě pravý sníh. Na umělém sněhu mě štvalo, že se nedalo brzdit, byla to vlastně jedna obrovská ledová plocha. Zde jsem zažila asi největší zážitek z celého lyžáku. Snažila jsem se brzdit, ale nešlo to, tak jsem brzdila vším, čím se dalo, tudíž zadkem a batohem, který jsem měla na zádech. Asi v půlce kopce se mi konečně podařilo zabrzdit. Naštěstí pro mě přijel jeden z trasérů Jiří Prošek a se mnou v náručí ten zbytek kopce sjel. Celá tahle scéna se obešla bez nehody.

Dalším skvělým zážitkem byla noční bojová hra, kterou vymyslel též jeden z průvodců a trasérů, Jiří Langer. Hra spočívala v tom, že jsme se večer shromáždili všichni venku na startu a vyráželi jsme po dvou minutách po cestě označené svíčkami, pod kterými byly někdy ukryté úkoly. Nebyly však pod každou svíčkou. Například tam byl úkol, aby si průvodce s klientem svázali vnější nohy k sobě a doskákali



k další svíčke, kde na ně čekal další úkol. Měli jsme mezi sebou časové rozestupy po dvou minutách. Cílem hry bylo doběhnout trasu až do konce a úkoly splnit co možná v nejkratším čase. Dráha byla označena 22 svíčkami a já a spolu s dalším klientem, Antonínem Kačmarčíkem, a našimi trasérkami jsme skončili na prvním místě. Cíl bojovky byl v příjemné hospůdce, kde jsme se občerstvili a pak vyrazili zpátky do penzionu. Hrozně se mi tahle hra líbila, protože to bylo opět něco nového, romantického a dobrodružného – trasa v jednom úseku vedla přes hučící potok! Pro mě coby nevidomou bylo obrovským objevem, jak je krásné jít večer po cestě a při svíčkách.

Dalším pěkným zážitkem byl maškarní ples z masek, které jsme si sami vyrobili. Já se svojí trasérkou a zároveň ředitelkou LORMu, Petrou Zimermanovou, jsme šly za sněhové vločky, zatímco vedoucí pobytu, Zdena Jelínková, šla za bílou labuť. Společně jsme na plesu vystoupily s originální scénkou z baletu Labutí jezero. Fotky určitě jsou někde k dispozici.

Celý lyžák se mi líbil a věřím, že příští rok budu moct opět jet a se super partou prožívat nová a nová dobrodružství.

Michaela Marešová

Poznámka redakce: Fotografie ze všech pobytů a klubových akcí jsou k prohlížení na webových stránkách <http://www.lorm.cz/cs/fotoalbum/>.

OKÉNKO DO PLZNĚ

NÁVŠTĚVA PIVOVARU A NOVÉHO PORADENSKÉHO CENTRA

Dvacátého šestého února jsme se vydali do Plzně, abychom společně s plzeňským LORMem navštívili světoznámý pivovar v Plzni. A hned začátek výletu byl náramný. Autobus Student agency má mimořádné služby pro cestující. Velice pohodlná sedadla se sklápěcím stolečkem před sebou jako v letadle. Stewardka chodila mezi sedadly a nabízela sluchátka k poslechu hudby nebo mluveného slova. Zrovna

jako v letadle je na opěradle sedadla zabudované naslouchací zařízení. Ještě byla možnost dívat se na video a zvuk poslouchat ve sluchátkách. Po chvíli jsme si mohli vybrat k občerstvení buď kávu, čokoládu nebo čaj. Vše zdarma, v ceně jízdenky. Cesta uběhla velice rychle /škoda/, za hodinku jsme byli v Plzni.



U autobusu nás čekala Věrka z plzeňského centra a pomalu jsme došli k bráně pivovaru, kde jsme se samozřejmě museli vyfotografovat. V hale pivovaru, kde se nachází makety některých zařízení, na nás čekala přívětivá průvodkyně, která nám srozumitelně začala vyprávět o historii pivovaru. Potom jsme procházeli areálem pivovaru a poznávali proces výroby piva. Dnes je již všechno automatizováno, ale chuť piva stále záleží na lidech. Zaujaly nás obrovské a několik metrů široké nádoby, tzv. pánve, které vypadaly jako sedící poklice. V jedné místnosti jsme se dostali na točnu, která se s námi otáčela a při tom se před námi odvíjel film o výrobě piva - od pěstování chmele až k jeho zpracování na zlatavý mok. Ochutnávali jsme slad a ječmen, dívali jsme se přes mikroskop na kvasinky, které jsou důležitou součástí výroby.

Autobus nás v areálu pivovaru zavezl do dílny, kde se opravují a také vyrábějí sudy. Všechno musí být uděláno ručně jako před sto lety! Dnes už toto řemeslo provádí jen málo lidí. Vedle dílny jsme viděli obrovské cisterny sahající do výše několikapatrových domů. Do nich přetéká téměř hotové pivo, tam ještě chvíli kvasí a potom se stáčí do sudů. Vrátili jsme se zpátky do hlavní budovy na prohlídku sklepů, kde v sudech pivo kvasí ještě několik dní a proto tam musí být chladno. Viděli jsme i největší sud, který v pivovaru mají, a nakonec jsme uličkou mezi sudy prošli na konec chodby, kde nás u stolků čekala ochutnávka - do skleničky nám místní sládcí načepovali dobře vychlazený zlatavý mok. Chutnal skvěle! Po rozloučení s unavenou paní průvodkyní jsme zašli na oběd v areálu pivovaru, do restaurace Na Spilce, kde se stále dobře vaří.

Po obědě jsme se vydali do nově otevřeného poradenského centra LORMu v Plzni, které je naproti autobusovému nádraží. Tam nás čekalo další občerstvení, chlebíčky, sladkosti, káva, úplné hody. Společně jsme poseděli a popovídali si, atmosféra byla nenucená a srdečná. Do Prahy jsme



se vrátili komfortním autobusem.

Doufejme, že tahle společná akce nebyla poslední. Všem se výlet velice líbil. Velké díky pracovnícím LORMu, bez kterých bychom takové krásné chvíle nemohli prožít.

Stanislava Kníchalová

OKÉNKO DO BRNA

HLUCHOSLEPÍ PŘIPRAVUJÍ PREMIÉRU ZPĚVOHRY O ČERVENÉ KARKULCE

Již téměř půl roku se hluchoslepí klienti z občanského sdružení LORM – Společnosti pro hluchoslepé pravidelně scházejí v Chrlicích v tělocvičně místního ústavu pro zrakově postižené a pod vedením brněnské sociální pracovnice ze sdružení LORM zde nacvičují originální divadelní představení – autorské zpracování známé pohádky O Červené Karkulce. Divadelní skupinu, která si říká LORMOS, tvoří celkem šest hluchoslepých členů – tři herečky, dva herci a jedna kostýmová kouzelnice. „Sedmou členkou je olomoucká kolegyně, muzikantský základ a instrumentální opora souboru, osmou jsem já, a od února náš soubor obohatila ve významné roli Držáku harmoniky nová brněnská spolupracovnice,“ představuje zajímavé složení souboru jeho vedoucí, Zdeňka Jelínková.

A jak probíhalo nacvičování zpěvohry s hluchoslepými? „První, co jsem při nacvičování divadla zjistila, bylo, že je mi těch 30 let amatérského hraní a režírování více méně k ničemu. Vzhledem k těžkému různorodému postižení našich herců jsem nakonec byla k nazkoušení nucena vymýšlet a aplikovat specifika zcela ojedinělá a v dostupné literatuře prakticky neexistující,“ shrnuje úskalí své práce Zdeňka Jelínková.

Členové dramaterapeutické skupiny Červenou Karkulku poprvé zahrají obyvatelům Ústavu pro zrakově postižené v Chrlicích 8. dubna 2008 a hned po té vyráží na malé turné po Moravě. „Všechny zájemce zveme od 9. do 11. dubna na naše vystoupení v Olomouci, Brně a Ostravě,“ doplňuje svá slova Zdena Jelínková. A že se bude jednat o velmi originální ztvárnění napoví již samotný fakt, že pod

karkulkovskou čepičkou se v hlavní ženské roli objeví muž, všem dobře známý Mirek Klemera!

Petra Zimermanová



LORMOS ANEB 2. DIVADLO HLUCHOSLEPÝCH V EVROPĚ?

A už tady máme slibované příště, vážení a milí čtenáři, a s ním seznámení s divadélkem Lormos. Nuž tedy, pojďme raději pěkně popořádku, ať v tom nemáte ještě větší zmatek než já: Divadlu jsem propadla už v dětském věku stejně jako spousta z vás. Začínala jsem pochopitelně jako divák scény profesionální i ochotnické. Tehdy jsem v tom neviděla žádný rozdíl a upřímně řečeno, kam se hrabe na špičkové ochotníky leckteré divadlo i dnes!

V šestnácti letech se stala zuřivá a zažraná ochotnice i ze mne a tato vášeň mě provázela a vlastně provází celým mým životem. Po třicet let jsem zůstala věrná převážně mojí „domovské scéně“ v rodné vesnici, jen semo tamo si dovolila malé hostování v okolních souborech. Jak už to tak v amatérských divadélkách chodí, (skoro) každý ke všemu se hodí, tedy jsem byla herečkou i nápovědou, tanečnicí i zpěvačkou, návrhářkou scény i kostýmů, recitátorkou, uklízečkou i uvaděčkou, autorkou i režisérkou, prostě a jednoduše holkou pro všechno.

A věřte mi - vším, čím jsem byla, jsem byla ráda. Někdy taky nerada. Tak už to zkrátka chodí - člověk míní a časy mění, občas se něco v životě změní, co bylo, už dávno není, no abych to zkrátila - po pár letech ochotnické nečinnosti jsem byla jako na trní, celé tělo od stýskání brní a DOST! zvolala jsem srdnatě. Ať už jsi dělala to nebo zas tohle, něco malinko ses za ta léta naučila, tak to zkus poslat dál ... Svatá pravda, můj vnitřní hlásku, děkuji ti, pravdu díš, určitě jsou kolem mě lidé, kterým divadlo prosluní a ozvláštří život. A víte co? Jsou. No fakt! Tak jednoduché to bylo...

Naše divadlo hluchoslepých se jmenuje Lormos a vzniklo v září roku 2007. Tvoří ho celkem 6 hluchoslepých členů - 3 herečky, 2 herci, 1 kostýmová kouzelnice, sedmá je kolegyně Marci, muzikantský základ a instrumentální opora souboru a osmá já. Doc.Valenta z Palackého univerzity



v Olomouci poté, co se o nás dozvěděl, prohlásil, že pokud má přesné informace, je v Evropě pouze jedno divadlo hluchoslepých, a to někde ve Skandinávii, snad v Dánsku, z čehož logicky vyplývá, že my, Lormáci, jsme druzí. No řekněte - nejste na to pyšní? (Dámy a pánové herci, vydržte prosím, ta Evropa je opravdu jen začátek, pak na nás čeká Amééérikááá!).

Premiérové vystoupení na veřejnosti máme, troufám si říci se ctí - nezapočítám-li mé výpadky textů, za sebou v podobě vánočního pásma na besídkách v Olomouci a v Brně a dále pilně nacvičujeme náš první divadelní kus, přesněji a skromněji minikus, ovšem žánru divákem milovaného, zpěvohru O Červené Karkulce.

Premiéru bychom rádi stihli už v březnu, tak nám, prosíme pěkně, vážení a milí čtenáři, držte palečky a pro jistotu i pěstičky. Za to mockrát děkujeme a s velkou úctou a potěšením vás všechny na naše představení zveme!

*za Lormos Zdena Jelínková,
terénní sociální pracovnice Brno*

DRUHÁ ZDEŇKA ANEB POSILA V BRNĚ

Od prvního února mají brněnští klienti a pracovnice Zdeňka Jelínková v Jihomoravské metropoli posilu, a to novou terénní sociální pracovníci Zdeňku Krásovou. A jak je z následujícího neformálního představení se určitě patrné, na Moravě je nejen mnoho Zden, ale hlavně velmi originálních a vtipných žen.

*Jmenuji se Zdenka Krásová a je mi třicet roků
a nejsem štíhlá - mám přes metr kolem boků.
Vlasy se mi kroutí a jazyk ještě víc,
že povahu mám trochu od rány, s tím nezmůžu už nic.
Na školu pedagogickou jsem chodila tu, v Brně,
ještě když můj syn Vojcek byl malé škvrně.
Můj koníček?
To je rybařina, prima sport, co není dřina.
Těž ráda čtu a brouzdám po výletech,
zpívám si ve vaně a sním o jiných světech.*

*No, nejsem dokonalá, co počít si mám?
Však pracovat chci s Vámi a věnovat se Vám.
A doufám, že bude legrace a vyjdeme si vstříc,
jinak by nemělo smysl říct víc.
Už budu mlčet radši, vždyť užijem se dost,
myslím, že nuda nebude náš host.
Tímto Vás zdravím a přeji pěkný den,
ať Vaše tváře svítí vždy úsměvem.*



Zdeňka Krásová, terénní sociální pracovnice Brno

OKÉNKO DO JIHOČESKÉHO KRAJE

Přátelé, pomalu ale jistě přichází jaro, které nám přináší slunečné dny a nespočet nových radostí. S jarem také přichází tříleté výročí rozvoje odborných sociálních služeb pro hluchoslepé v Jihočeském kraji.

V květnu roku 2005 jsem se stala terénní pracovnící občanského sdružení LORM. Měsíc poté jsem se s vámi vydala na svůj první edukačně rehabilitační pobyt do Bystřice pod Hostýnem. Byla jsem vhozena do vody a plavat v příjemných lormáckých vodách jsem se naučila díky vám všem, díky klientům, členům, rodinným příslušníkům a kolegyním a kolegům. Proto mi dovoluňte pootevřít okénko a dát vám nahlédnout do Jihočeského kraje.

Před třemi lety jsem v kraji začínala téměř od nuly. Povědomí o hluchoslepotě a odborných službách pro hluchoslepé zde bylo minimální a mne čekalo zmapování terénu. V prvním kole depistáže, kdy jsem se snažila vyhledávat osoby s hluchoslepotou, bylo osloveno přes 70 organizací a institucí s nabídkou ke spolupráci. Po druhém kole, které proběhlo formou dotazníkového šetření, narostl počet oslovených organizací na 140. Osloveny byly městské úřady, zdravotnická zařízení, lékaři, zařízení sociální péče a neziskové organizace po celém Jihočeském kraji. Po krůčcích jsem navazovala důležité kontakty a prostřednictvím odborných přednášek a panelových prezentací pro veřejnost i zvyšovala povědomí o problematice tohoto postižení. Mezi organizace, jimž patří dík za otevřený postoj ke spolupráci, patří hlavně odbory sociálních věcí Městských



úřadů v Českých Budějovicích a Jindřichově Hradci, česko-budějovický Tyflokabinet, Pečovatelská služba J. Hradec a další. V depistáži se mi doposud podařilo vyhledat 15 osob s hluchoslepotou.

Díky úspěšné depistáži mohou být služby našeho sdružení rozvíjeny i dále. Začátkem dubna otvíráme další Poradenské centrum o.s. LORM, v pořadí již sedmé, a to pro Jihočeský kraj se sídlem v Jindřichově Hradci. Centrum se nachází v ulici Na Točně 1/V na sídlišti Hvězdárna a je dobře dostupné městskou hromadnou dopravou z autobusového i vlakového nádraží. Prostory zde budeme využívat společně s oblastní odbočkou SONS, což svědčí o naší dobré spolupráci.

Poradenské centrum bude klientům k dispozici 2 dny v týdnu, jeden den bude centrum sloužit pro poskytování odborného poradenství, další den jako zázemí pro vzájemné setkávání klientů o.s. LORM. Naší snahou je zvýšit dostupnost odborných služeb pro hluchoslepé v této oblasti. Proto neváhejte a zavítejte k nám, třeba 7. dubna na Den otevřených dveří! Na další novinky z Jihočeského kraje se můžete těšit v letním čísle našeho bulletinu.

S pozdravem a přáním krásného jara

Eva Paulíková

Kontakt na Poradenské centrum o.s. LORM v Jindřichově Hradci

Služby v rámci Jihočeského kraje

Na Točně 1/V, 377 01 Jindřichův Hradec

Adresa pro korespondenci: Vajgar 701/III,

370 01 Jindřichův Hradec

mobil: 777 764 200

e-mail: jiznicechy@lorm.cz

ROZHOVOR



SLEDUJI POVZBUDIVÁ ZNAMENÍ

(2. část rozhovoru s Anne de Voil)

Anne de Voil přivedla do České republiky tak trochu náhoda. Její manžel Peter byl v r. 2004 jmenován v Praze ředitelem soukromého gymnázia English College, kde výuka všech předmětů probíhá v angličtině, a lady Anne přijela do města na Vltavě s ním.

Mohla jste bezprostředně sledovat aktivity LORMu v těchto záležitostech?

Letos LORM pracoval s jedním mladým mužem, který žije přibližně 20 let v ústavu sociální péče. V průběhu života oslepl i ohluchl. Nerozumí, ani nekomunikuje pomocí jazyka, a pro kohokoliv bylo velmi těžké navázat s ním kontakt, až se jeho ošetřovatelé obrátili na LORM s žádostí o pomoc. Měla jsem možnost přispět nějakými nápady, jak s ním navázat interakci, abychom byli schopni zjistit, jak s ním nejlépe komunikovat za pomoci doteku. K tomu potřebujeme používat předměty, gesta a pár znaků. S jeho matkou jsme probrali jeho životní příběh a s oblastní pracovnící LORMu jsme ho navštívili a nafilmovali jsme, jak na moji kolegyni z LORMu reagoval. Velmi rychle pochopil, že když lehce položí svoji ruku na ruku osoby, která je s ním, může mu ona ukázat co má dělat a komunikaci podpořit jednoduchými znaky jako „Ano, dobře“ a „Teď je řada na mně... teď je řada na tobě“, když spolu hrají hru, ve které se střídají. V současné době je v daleko větší pohodě s lidmi a daleko ochotnější s nimi zkoušet nové věci. Zaměstnanci se snaží dělat mu společnost – ale přiznávají, že na něj nemají dost času. Protože žije ve velkém zařízení, je jeho život rutinní a téměř vše je tam za něj uděláno. Zvykl si na to, že nekomunikuje, i na to – protože je hluchoslepý – že je velmi osamělý. Zatím se nepodařilo najít někoho, kdo by ho v ústavu dobrovolně navštěvoval a pravidelně s ním pracoval.



Co by mu prospělo nejvíc?

Jsem přesvědčená o tom, že potřebuje žít v menším zařízení rodinného typu, pouze s několika dalšími lidmi, kteří se neobejdou bez celodenní péče. Jsem si jistá, že by byl schopen se seznámit se svým okolím a naučit se dělat některé věci samostatně a bezpečně. Zaměstnanci by mohli flexibilněji provádět každodenní činnosti s lidmi, kteří by v domě žili, a nedělali by je vždycky za ně. Pak by bylo mnoho spontánních důvodů pro komunikaci dotekem. Ještě mu není ani třicet, a já doufám, že změny vyplývající ze zákona o sociálních službách budou znamenat, že se bude moci brzy přestěhovat do vhodnějšího bydlení. Možná že co se stane s ním, mohlo by sloužit jako příklad toho, co je možné, správné a za rozumné náklady pro hluchoslepé lidi, kteří nemohou žít nezávisle.

Bylo v posledním desetiletí objeveno a většímu počtu lidí zpřístupněno něco, o čem lze říci, že významným způsobem zlepšilo kvalitu života hluchoslepých?

Přínos digitálních sluchadel a kochleárních implantátů pro některé hluchoslepé děti a dospělé a aplikace výpočetní techniky, která umožňuje přístup k e-mailu a internetu přes braillovský řádek nebo řeč, jsou všechny velmi důležité.

Ráda bych zdůraznila ta odhalení podstaty věci, která změnila naše chápání toho, jak můžeme podporovat vztahy a opravdovou komunikaci s dětmi a dospělými s vrozenou hluchoslepotou a jak je můžeme podpořit při rozvíjení jejich jazyka. Výzkumy pracovní skupiny Deafblind International's Communication Network změnily způsob, jakým dnes o tom přemýšlíme. Odborníci z této mezinárodní sítě pozorovali a nafilmovali mnoho interakcí mezi hluchoslepými dětmi, jejich rodiči a učiteli. A díky této práci zjistili, že v podstatě je malý rozdíl mezi rozvojem komunikace u hluchoslepých dětí a těch, kteří vidí a nebo slyší. Ale rozdíl je ve způsobech, jak rodiče a další pečovatelé hluchoslepých dětí sledují, přemýšlejí a reagují i na nepatrné pohyby a změny ve výrazu svých dětí. Chování dospělých je zcela zásadní pro rozvoj šťastných vztahů a vzájemného porozumění.

Například rodiče se musí naučit používat dotek, aby dítěti sdělili „Ano, všiml jsem si, co jsi udělal/a“, a sledovat, co dítě udělá dál a přemýšlet o tom, co to může znamenat.

Znamená to „Něco chci“, nebo „Prosím, udělej to ještě jednou“, nebo „To se mi líbí“, případně něco úplně jiného? To je začátek jakékoli konverzace, a je to ona citlivá interpretace a reakce dospělých, které poskytují hluchoslepému dítěti zkušenost s tím, že je opravdovým partnerem v jejich vztahu. Rodiče a pečovatelé dítě neřídí, sdílejí s ním své znalosti přes doteky a napodobování, nabízejí nápady a budují sdílené porozumění s dítětem, že určité pohyby mají jasný význam. To je důležitý krok ke znakovému jazyku. Po celé Evropě nyní žijí děti a dospělí, kteří se narodili hluchoslepí a vyjadřují se pomocí znakového jazyka díky citlivosti, schopnostem a odhodlání svých rodin a učitelů.



Do LORMu jste začala docházet jako konzultant – dobrovolník. Má dobrovolnictví ve Velké Británii tradici?

První organizace dobrovolníků začaly v Británii působit na začátku 19. století. Některé místní organizace pro nevidomé jsou téměř 200 let staré. Nejdříve lidé dávali peníze, dobrovolná práce se stala důležitou až později, hlavně v průběhu válek. Školy vedou studenty k zapojování do všech možných projektů služeb v komunitě. Existují skupiny jako „Dial-a-ride“ (v překladu Zavolej a jed), kam můžete zavolat, když máte problém s mobilitou: na požadovanou dobu vám zajistí speciální přepravu. Když jsem bydlela v Londýně, dělala jsem dobrovolně doprovod postiženým lidem, kteří chtěli jít do divadla, ale potřebovali asistenta, a také jsem jednu noc v měsíci trávil v projektu, jenž zajišťoval dospívajícím dívkám, které opustily domov, jídlo, postel a poradenství. Jsem si jistá, že jsem z těchto zkušeností více získala než sama dala – ale to je přesně to, o čem dobrovolná práce je! Až odejdu do důchodu, ráda bych pomáhala v nějakém dobročinném obchodě – jako jsou obchody Sue Ryder v Praze –, možná i proto, že jako malá jsem si na obchod ráda hrála.

Ve spoustě lidí převládá mínění, že dobrovolník se něčemu věnuje z pozice nábožensky založeného nebo bohatého jedince. Čím a jak byste dobrovolnictví charakterizovala vy?

Myslím si, že lidé mají rozdílné motivace v různých etapách svých životů. Mladí lidé mnohdy vykonávají dobrovol-



nou práci, aby získali potřebné zkušenosti, jež jim mohou pomoci ke kariéře, o kterou mají zájem. Jiní rádi pomáhají s fundraisingem (sháněním finančních prostředků) nebo se zapojují do projektů, jako jsou prázdniny se Sense, protože se rádi setkávají s podobně smýšlejícími lidmi. Nemohu hovořit za velmi bohaté nebo věřící lidi, ale myslím si, že většina dobrovolníků to dělá ze tří důvodů. Chceme ve svém volném čase dělat něco opravdu zajímavého, chceme podporovat něco, z čeho má komunita prospěch, a chceme se potkat s příjemnými lidmi. Vybíráme si aktivity, v nichž můžeme uplatnit své specifické dovednosti. Někdy to znamená, že se zapojíme do činnosti nějakého výboru, nebo se staneme členem školní správní rady. Jiní rádi organizují akce, na kterých se vybírají peníze. V tom nejsem dobrá, ale ráda věnuji svůj čas, abych udělala něco praktického – a těším se, že toho budu dělat daleko víc, až půjdu do důchodu.

Do jaké míry je možné spoléhat při sociální a charitativní činnosti na empatii Čechů? Jak nás vidí do problematiky zasvěcená cizinka?

Vaše otázka se týká postoje lidí k pomoci druhým a zda je možno ho změnit. To je velmi komplexní záležitost, ale musím říct, že sleduji povzbudivá znamení. Mám pocit, že zde existují skupinky, uvnitř kterých se lidé dobře znají a velmi efektivně si v různých záležitostech vzájemně pomáhají. Jste velmi praktičtí lidé, kteří opravdu mají „zlaté ručičky“, ale jakákoli tradice dobrovolné práce ve prospěch komunity je poznamenána komunismem. Bylo mi řečeno, že za komunismu mělo slovo „dobrovolník“ úplně opačný význam: lidé byli vyzváni jít dobrovolně pracovat, ale vlastně neměli na vybranou, protože kdyby nešli, mělo by to pro ně negativní dopad. Domnívám se, že dobrovolnictví utrpělo z následujících tří důvodů:

- stát zajišťoval základní služby zdarma a nikdy nepřipustil, že by bylo možné dělat je lépe; sociální „problémy“ byly ukrývány a odsuzovány
- většina lidí neměla peněz ani času nazbyt, zvláště když shánění jinde běžného zboží a každodenní činnosti zabraly tolik času a energie
- lidé se naučili spoléhat na skupinu důvěryhodných

přátel; když je všude podezření a strach, je velmi jednoduché, aby se přístup utvrdil v předsudek proti všem skupinám sociálních menšin – lidé si pak říkají: „Proč bych měl pomáhat? To není moje věc“.

Z toho, co okolo sebe vidím, usuzuji, že se přístup lidí mění – daleko více dávají na veřejné sbírky. Televize a rádio mohou hodně pomoci s vysvětlováním, co neziskové organizace dělají ve prospěch občanů. Neziskové organizace potřebují respekt a podporu politiků. Úspěch systému dárcovství prostřednictvím SMS na veřejné sbírky ukazuje, že moderní metody přitahují mladé lidi. Ale nemůžu vám říct, co si lidé doopravdy o tom myslí, a možná až v další generaci se najde dost těch, kteří budou mít motivaci a zdroje, aby svůj volný čas věnovali pro dobrou věc.



Jste původem Skotka. Historici tvrdí, že Skotové a Češi mají společné prapředky – Kelty, tedy i souzvučný smysl pro humor. Zamlouvá se vám ten český?

A další těžká otázka! Co to je český smysl pro humor? Myslím si, že může být dokonce pohotovější a ironičtější, než je ten skotský, a možná jste méně sentimentální než my. Ve Skotsku si děláme srandu z lidí, kteří nemají „selský rozum“ a z nafoukanců, kteří „jsou příliš velcí do svých bot“! Vy, domnívám se, také. Miluji návštěvu kina, když dávají český film s titulky a smějí se na stejných roztomilých nebo hloupých místech jako každý jiný. A stejně jako vy si my Skotové rádi hrajeme se slovíčky. Moji čeští přátelé, kteří hovoří dobře anglicky, mají velmi rádi slovní hříčky. Problém je, že ty nejlepší slovní hříčky, které mi řekli, nelze reprodukovat k takovému pěknému rozhovoru, jako je tento.

Doneslo se až ke mně, že jste skvělá kuchařka. Na jakou dobrotu z anglické kuchyně zvete české hosty?

Ten lormácký ptáček, který vám tohle vyštěbetal, byl ke mně příliš shovívavý. U nás doma je to můj muž, který je vrozeným kuchařem. Ale je pravda, že jsem uvařila jeho oblíbené jídlo pro české přátele a moc jim chutnalo. Jmenuje se to „Beef Wellington“ – hovězí svíčková Wellington, a je určena pro zvláštní příležitosti. Pro jeho přípravu potřebujeme 1,5 kg hovězí svíčkové, maso zprudka opečeme



na horkém másle z obou stran a necháme zchladnout. Najemno nakrájíme okolo 250 g žampionů a podusíme je s česnekem, cibulí, bylinkami a kořením tak, aby vznikla pasta. Pak vyválíme čtverec lístkového těsta a rozetřeme na něj žampionovou směs. Vychladlou svíčkovou potřeme husí paštikou nebo hořčicí, dáme ji do žampionů a s těstem pevně zavineme do uzavřeného balíčku, kterému se říká hovězí svíčková Wellington. Balíček nechte 30 minut odpočinout, potom potřete rozšlehaným vajíčkem a dejte na 30 minut péct do trouby při 190 °C. Podává se nakrájené na plátky, s bramborem, šťávou a oblíbenou zeleninou. My poté měli koláč s jahodami a moji domácí zmrzlinu.

U nás říkáme o lidech, kteří rádi a hodně cestují: Má boty z toulavého telete. Našli jste vy a váš manžel v Česku místočko, kam se chcete i v budoucnu vrátet?

Užili jsme si mnoho víkendů v různých částech této země a není jednoduché vybrat jedno speciální místo. Nikdy nezapomenu na nádherný slunečný den, kdy jsme se procházeli v Krkonoších, ani na naši první návštěvu Telče nebo když jsme se toulali centrem Olomouce po setmění. Máme rádi Domažlice a západní Šumavu, ale kdybych měla vybrat jedno místo, pak by to byla vesnice Doudleby jižně od Českých Budějovic. Je to pěkná vesnička, ve které je pohodlný penzion, ze kterého rádi objevujeme jižní Čechy. Víím, že tam letos opět pojedeme.

Na závěr bych ráda poděkovala za pozvání odpovědět na vaše otázky. Doufám, že moje odpovědi budou čtenářům ku pomoci a že z nich jasně vyzní, jak jsme šťastní, že tu můžeme žít. Děkuji.

Překlad Diana Benšová

Za rozhovor děkuje

Jan Nouza



SNĚMOVNA POSOUDÍ NOVELU, KTERÁ BY MĚLA POMOCI HLUCHOSLEPÝM

Zákon o znakové řeči by již brzy neměl pamatovat jen na neslyšící, ale i na hluchoslepé. Také by jim měl zajistit nárok na používání jim srozumitelné řeči a výuku v ní. Vládní návrh novely, který již sněmovna hladce postoupila k projednání svým výborům, se o hluchoslepých přímo zmiňuje a rozšiřuje výčet dorozumívacích možností.

Už do nich nezapočítává jen znakování, ale i dotykový znakový jazyk a další prostředky. Podle odhadů sdružení na pomoc hluchoslepým by v ČR mohlo žít asi 4000 lidí se současným poškozením zraku a sluchu. Hluchoslepí používají při pohybu v prostoru červenobílou hůl. Ministryně pro menšiny a lidská práva Džamila Stehlíková (SZ) ČTK sdělila, že na ně zákon nyní poprvé výslovně pamatuje.

„Budou mít garantována práva na používání komunikačních prostředků stejně jako sluchově postižení,“ uvedla ministryně. Podle ní norma může hluchoslepým usnadnit přístup k informacím a zapojení do společnosti.

Návrh novely, kterou Stehlíková kabinetu předložila, hluchoslepotu definuje a vypočítává příslušné komunikační prostředky. Zmiňuje vizualizaci mluvené češtiny, Lormovu abecedu, daktylografiku, taktilní znakový jazyk či Braillovo písmo s využitím dotykové formy.

převzato a upraveno z Internetporadny

NOVELIZACE ZÁKONA O SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH

Některé změny v zákoně o sociálních službách jsme vám přinesli již v podzimním čísle Doteků (číslo 52). Na tomto místě si je připomeneme a připojíme k nim další důležité změny a úpravy.

Zákon nově stanovuje povinnost osobě, která pobírá příspěvek na péči, informovat na předepsaném formuláři, o tom kdo jí pomoc poskytuje a jakým způsobem. Nově se také připojuje podpis pečující osoby. Tuto povinnost je



nutné splnit do osmi dnů. Pokud osoba tuto oznamovací povinnost nesplní, a to ani na výzvu obecního úřadu, bude jí zastaveno vyplácení příspěvku. Zastavení bude od prvního dne kalendářního měsíce, ve kterém tato lhůta uplynula a obnoví se od měsíce následujícího po měsíci kdy byla povinnost splněna.

Pokud osoba, které je poskytován příspěvek, dosáhne 18 let, tak se jí od následujícího kalendářního měsíce vyplácí příspěvek ve stejném stupni, ale nové výši (tj. z 5000,- Kč pokles na 4000,- Kč) a je současně zahájeno řízení z moci úřední za účelem stanovení nového stupně závislosti.

Pokud osoba splňuje podmínky pro přiznání příspěvku jen po část kalendářního měsíce, náleží jí příspěvek ve výši, v jaké náleží za celý měsíc.

Při změně místa trvalého nebo hlášeného pobytu je výplata příspěvku zastavena nejdéle další měsíc po změně. Obecní úřad předá podklady novému obecnímu úřadu, který začne vyplácet příspěvek.

Řízení o změně výše přiznaného příspěvku nebo zastavení výplaty nebo odnětí se zahajuje na návrh příjemce příspěvku nebo z moci úřední. Toto řízení se nevede pokud je osoba déle než měsíc v nemocnici, vězení, ... pokud došlo ke změně trvalého nebo hlášeného bydliště, pokud příjemce nesplnil oznamovací povinnost (8 dnů) a při dosažení 18 let. V těchto případech obecní úřad pouze písemně oznámí zastavení výplaty příspěvku nebo změnu jeho výše. Oznámení se posílá obyčejně. Písemnou námitku může osoba podat do patnácti dnů od konce měsíce, ve kterém bylo oznámení doručeno a to obecnímu úřadu. Ten do 30 dnů rozhodne o zastavení výplaty příspěvku nebo o změně jeho výše.

Jenom připomínám, že příspěvek na péči se nevyplácí, jestliže oprávněná osoba je po celý kalendářní měsíc v ústavní péči zdravotnického zařízení (nejde-li o poskytování sociálních služeb), ve školském zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, s výjimkou dětského domova, nebo je ve výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody. Oznamovací povinnost má osoba, které je péče poskytována a lhůta pro oznámení je 8 dnů. Pozastavení vyplácení příspěvku se týká také pobytu v lázních, pokud je alespoň částečně hrazen zdravotní pojišťovnou. Pokud

jedete do lázní na dovolenou a celý pobyt si plně hradíte ze svého, tak se na vás toto ustanovení nevztahuje.

Pro Doteky připravila Jana Kašparová



ZMĚNA VÝŠE INVALIDNÍCH DŮCHODŮ

Zákonem o stabilizaci veřejných rozpočtů byla změněna výše invalidních důchodů. Pevná část výměry se u plného i částečného invalidního důchodu zvedla na 1700,- Kč měsíčně. Procentní výměra se u plného invalidního důchodu počítá za každý celý rok 4,5% z výpočtového základu a u částečného invalidního důchodu je to 3,75% nebo minimálně 385,- Kč.

převzato a upraveno z www.cssz.cz

PORADNA PSYCHOLOGA

ROLE ETICKÉHO KODEXU V POMÁHAJÍCÍCH PROFESÍCH

(6. část)



Vážení čtenáři Doteků,
pokračujeme dalšími body Etického kodexu o.s. LORM.

Bod č. 11.

„Nevytváří podmínky pro vznik závislosti uživatele na zařízení, maximálně uživatele podporuje v zapojování do aktivit mimo zařízení.“

Úkolem každého sociálního pracovníka je poskytovat služby v rozsahu daném registrací poskytovatele, které si od něj uživatel objedná. Pro vás je tento bod etického kodexu velmi důležitý především proto, že se organizace zavazuje poskytovat vám nejen objednanou službu, ale i dostatek informací a podporu při nácvičení samostatného řešení konkrétní situace – např. komunikace se sociálním odborem, lékařem, vyhledávání informací apod. Máte tak jistotu, že jsou vaše finanční prostředky vynakládány efektivně a službu čerpáte po nezbytně dlouhou dobu.



Bod č. 12.

„S uživatelem nediskutuje o interních problémech organizace ani s uživatelem nehovoří o míře odbornosti či kvalitě práce svého kolegy.“

Tento bod etického kodexu má ochránit především vás uživatele služeb. Člověk, který se ocitne v situaci, kdy potřebuje pomoc a rozhodne se oslovit odborníky, má právo na jejich plnou pozornost. Nemůže se stát, že místo řešení vašeho problému budete Vy naslouchat problémům, které má pracovník v zaměstnání. Je také dobré si uvědomit, že pokud budete mít nějaké otázky k chodu organizace a ke kvalitě poskytovaných služeb, je potřeba se obrátit na kompetentní lidi, kteří mají úplné informace a jistě vám vždy vyjdou vstříc. Je to především ředitelka organizace. Vy jste ti, kteří mají nárok na 100% pozornost pracovníků poskytujících sociální službu.

Přeji všem hezké jarní dny

Mgr. Magdalena Zurinková



ZDRAVÍ

PŘÍČINY HLUCHOSLEPOTY

GLAUKOM – ZLODĚJ ZRAKU

Glaukom (zelený zákal) je termín pro oční chorobu, která má mnoho příčin a různé klinické projevy. Pojem pochází z řeckého slova „Glaukos“, což v překladu znamená „jako barva moře“. Vyjadřuje tedy stav oka, kdy zornice má v neléčených případech nazelenalý odraz mořské vody.

Jedná se o oční onemocnění, které neléčené může skončit trvalou ztrátou zraku. Její základnost spočívá v tom, že dokud není narušeno centrální vidění, pacient si neuvědomuje žádné příznaky.

Výskyt glaukomu

Glaukom patří na přední místo mezi příčinami slepoty, na které se podílí v celosvětovém měřítku 13%. Až 2% populace nad 40 let věku má poškození zrakového nervu

spojené se ztrátou vidění a zorného pole. Výskyt stoupá s přibývajícím věkem. Je však celá řada typů zelených zákalů, které postihují i mladší generaci.



Příčiny glaukomu

Podstatou onemocnění je zvýšení tlaku nitrooční tekutiny, která utlačuje vlákna zrakového nervu a ta postupně odumírají. Tlak uvnitř oka je ovlivněn přítokem a odtokem nitrooční tekutiny a je za normálních okolností v rovnováze. Normální nitrooční tlak je zcela individuální a hranice je 21 torrů. Tlak bezpečný pro jednoho pacienta, může u jiného vyvolat poškození zrakového nervu. Lehce se zvyšuje s věkem a mění se během dne.

Rizikové faktory

Rizikové faktory je možné rozdělit na ovlivnitelné a neovlivnitelné. Mezi ovlivnitelné patří výška nitroočního tlaku, hodnoty krevního tlaku, migréna a provokační faktory (stres, kouření, emoce, chlad, diabetes mellitus, ...). K neovlivnitelným se řadí genetická dispozice, věk nad 40 let a rasa (ve větší míře postihuje černochoy).

Typy glaukomu

Zelený zákal dělíme do čtyř následujících skupin:

- Glaukom s otevřeným úhlem - nejčastěji probíhá jako tzv. chronický prostý glaukom, u kterého je zhoršený odtok nitrooční tekutiny a tím pozvolné stoupaní nitroočního tlaku. Tvoří 90% všech případů.
- Glaukom s uzavřeným úhlem - je vzácná forma, kdy dochází k zablokování odvodného kanálku a znemožnění odtoku nitrooční tekutiny. Výrazně se zvýší nitrooční tlak. Může vyústit až v akutní glaukomový záchvat.
- Vrozený glaukom - postihuje jen málo lidí. Jedná se o nedostatečný vývoj komorového úhlu a tím ztížení odtoku nitrooční tekutiny. Může být patrný již při narození nebo krátce potom a projevuje se zvětšením oka a přecitlivělostí na světlo.
- Sekundární glaukom - je způsoben druhotně jinými poruchami. Zánětem, nádorem, šedým zákalem nebo poraněním.



Příznaky glaukomu

Onemocnění se často zjistí až při vyšetření očním lékařem. Proto se doporučuje, aby lidé starší 40-ti let podstoupili podrobné oční vyšetření. Příznaky záleží na typu onemocnění. Prostý glaukom se téměř neprojeví. Jen občas může mít pacient rozmazané, mlhavé vidění, mírné chronické bolesti hlavy, pocit tlaku za očima. Jinak je tomu u glaukomu s uzavřeným úhlem, který může vyústit až v glaukomový záchvat.

Glaukomový záchvat

Projevuje se prudkou bolestí oka a jeho okolí a krutou bolestí hlavy. Typické jsou barevné, duhové kruhy, které se tvoří kolem zdrojů světla. Bolest bývá provázena nevolností a zvracením.

Jedná se o závažný stav, který vyžaduje bezodkladnou lékařskou péči. Podávají se oční kapky, tablety a někdy i infuze pro snížení nitroočního tlaku. Po zvládnutí akutního stavu bývá nutné provést laserový zákrok. Neléčené či opakované záchvaty mohou v krátké době skončit slepotou postiženého oka.

Vyšetření glaukomu

Pro včasný záchyt jsou vhodná pravidelná oční vyšetření. K základním patří :

- Měření nitroočního tlaku - přístroj (tonometr), se po znecitlivění oka očními kapkami zavádí přímo na střed rohovky.
- Oftalmoskopie - vyšetřuje oční pozadí, které se zaměřuje na zhodnocení papily zrakového nervu.
- Perimetrie – vyšetřuje zorné pole (oblast, kterou vidí oko při pohledu na jedno místo). Vyšetření je důležité pro diagnostiku, ale i pro sledování případného postupu onemocnění.
- Gonioskopie – umožňuje určit glaukom otevřeného nebo uzavřeného úhlu. Pomocí speciální čočky se zrcátky přiložené na znecitlivěný povrch oka se zjišťuje šíře komorového úhlu.

Léčba glaukomu

Cílem léčby je snížení nitroočního tlaku na hodnotu,

kteřá nebude vyvolávat další poškozování zřakového nervu. Podle typu glaukomu je léčba pomocí léků nebo chirurgická. Léky jsou nejčastěji podávány místně (kapky nebo masti) a podávají se v pravidelných intervalech.

Glaukom se nedá vyléčit, ale je možné jej zastavit ve fázi, ve které se nachází. Změny na zřakovém nervu jsou nevratné a nelze je napravit. Proto je tak důležité zachytit zelený zákal v jeho počátku.

Doporučení

Kromě těžké tělesné námahy, stresových situací, pobytu ve tmě a práci v předklonu nemá pacient s glaukodem žádná omezení. Čtení, ruční práce a sledování televize nemůže zelený zákal zhoršit ani vyvolat. Je nevhodné vypít větší množství tekutin najednou. Lepší je rozdělit denní příjem na více dávek. Při správné léčbě je možné nosit brýle proti slunci. Zelený zákal je v 50% onemocněním dědičným, proto je vhodné, aby byli sledováni očním lékařem také rodinní příslušníci.

Na problematiku zeleného zákalu má upozornit Světový den glaukomu, který se letos konal poprvé a připadal na 6. března. Na toto téma byly také nedávno spuštěny internetové stránky www.zeleny-zakal.cz. Jsou zde informace nejenom o rizicích, projevech a možnostech léčby, ale také novinky o této nemoci. Chystá se vydání knihy s názvem Glaukom – vybrané kapitoly, která bude určena pro laickou i odbornou veřejnost.

Pro Doteky připravila Marta Zemanová

HAF

PES, NEJVĚTŠÍ PŘÍTEL ČLOVĚKA - ZVLÁŠŤ, KDYŽ JE VODÍCÍ

Díl třetí - Arámek a zahrada

Než začnu psát tento příběh, musím se pochlubit, že mám úžasnou tchýni a tchána. Co víc bych si mohl jako zeť přát? Mají pěknou prostornou zahradu, na které si





sami postavili velkou chatu. To víte, že jsem taky pomáhal, ale jednalo se jen o takové práce, které jsem byl schopen zvládnout, aniž bych přišel k úrazu.

Jednou, když jsme k rodičům přijeli na víkend s dětmi a samozřejmě i s Arámkem, mě čekalo milé překvapení: podél chodníku byla nainstalovaná zahradní světla ve výšce asi jednoho metru od země. Jak mi bylo vysvětleno, udělali to naši pro mě - abych se mohl orientovat za šera a hlavně ve tmě. Udělali mi tím velikou radost. V noci sice lampy v lepším případě vidím jakoby přes velmi silnou slídu, ale můj statečný mušketýr se tuto cestu rychle a spolehlivě naučil, takže mě po ní bezpečně vodil. Můj tchán Pepa, velký a zapálený zahrádkář, měl zase obrovskou radost, když se Arámek neuvěřitelně rychle naučil pohybovat sám po zahradě výhradně po chodíčkách, takže nikdy na záhonech nic nezničil.

Rozmazloval Arámka při každé možné příležitosti, dával mu pamlsky a láskyplně ho nazýval nenažranou potvorou. No co chcete - je to přece labrador a o nich je známo, jací jsou to jedlíci!

Chodíval jsem každý den před spaním venčit psa před chatu. Jednou večer taky vezmu vodítko, obuji si boty, zavolám na Arama a vykročím ze dveří. Ujdu pár metrů, chvíli počkám a přivolávám psa zpět. A ono nic - ticho, nikdo se neozývá, nikdo mi nestrká čumák do natažené ruky. Volám znovu - opět se nic neděje. Začnu tleskat - kde ten čokl jenom lítá? A zase nic. To už řvu do tmy jak Jura Jánošík do hory. Odezva žádná. Počítám kroky zpátky k chatě, kde je nějak podezřele veselo. Otevřu dveře a došlo mi to - můj drahý vodící pejsek se po celou dobu „venčení“ válel v chatě pod stolem, zatímco já jsem si venku mohl utleskat dlaně a vyřvat hlasivky! Ten hurónský smích celé rodiny, který po mém návratu vypukl, to se taky hned tak neslyší ...

Jednou v sobotu za krásného podvečera jsme se my chlapi - já, tchán a Arámek - rozhodli zaskočit na pivko a naše holky v čele s tchýní Jaruškou že za námi na hřiště, kde je krásná venkovská hospůdka (jakých jsou u nás stovky), přijdou o něco později. Tak se i stalo, poseděli jsme, popovídali, něco moku popili a nastal čas vykročit k domovu. A ejhle - najednou všude tma jak v ranci. Nesvítila pouliční



světla. Přivolal jsem Arama k noze, zavelel VPŘED! jako kapitán Korkorán a vyrazili jsme v čele průvodu. Ale nemyslete, tak jednoduché to zase nebylo - poprvé jsem šel bez vodiče a hůlky, měl jsem jen takové obyčejné vodítko jaké pejskaři běžně používají. Tmou tmoucí nás věrný pejsek provádí a příbuzenstvo žasne, co ten tvor za ty velké peníze všechno umí. Najednou se Aram zastaví. Co je, domlouvám mu, proč stojíš, vždyť tady nic není. Arámku, běž, přidává se ke mně manželka. Pes stojí jako socha a nehne se z místa. Začnu prostor před námi prohlížet rukama. Mám to! Zatímco jsme si pochutnávali na orosené dvanáctce, přivezli k předtím prázdnému chodníku z vedlejšího kamenictví několik velkých kvádrů, jaké se používají k výrobě pomníků. Proto Aram odmítá pokračovat v cestě! Ví, že mě musí před nebezpečnou překážkou ochránit.

Jsem na něj patřičně pyšný, chválím ho až do nebe a zanedlouho jsme pod jeho spolehlivým vedením v bezpečí domova ...

Díl čtvrtý - Jak jsme hledali práci.

Člověk, který má handicap zraku a sluchu, má těžkou pozici najít zaměstnání. Já a Arámek jsme chodili a navštěvovali firmy, podniky, organizace atd. Poznal jsem mnoho lidí a jejich chování, když jsme přišli žádat o práci. Jedni mi řekli NE, a když jsem se ptal na důvod, ani se nenamáhali s odpovědí. Jinde mi důvod sice řekli - vezmeme vás, ale bez psa - a pro změnu je nezajímalo moje vysvětlení, že bez psa se po městě pohybovat sám nemůžu. No, aspoň byli upřímní, poděkoval jsem a šli jsme pátrat dál ...

Podělím se s vámi o příhodu, která mi z tohoto velmi nepříjemného období zůstane v paměti snad navždycky. Ptal jsem se jedné známé, zda by pro mě neměla nějakou práci. Její odpověď mě šokovala. Zněla následovně. „Až nebudeš mít psa a důchod, tak tě možná zaměstnám“. Ptáte se, jak jsem reagoval? Poděkoval a odešel. To je nejlepší způsob jednání s takovými lidmi.

Po celé tři nekonečné roky jsme s Aramem 3x týdně vyráželi do města hledat práci. Marně. Začínalo mně to už unavovat, ztrácel jsem nejen elán, ale co hůře - i naději. A pak se stal Zázrak. Jednoho dne mi manželka připomněla zkontaktovat dalšího potencionálního zaměstnavatele,



kterého jsem měl v adresáři. Já vím, odpověděl jsem bez nadšení, mám v plánu mu příští týden zatelefonovat. Avšak žena pravila, že času mám dost, tak jaképak telefonování a ještě k tomu příští týden. Jen prý ať pěkně vezmu Arama a jdeme se zeptat hned a hezky osobně. To víte, že jsem brblal ještě cestou, ale co naplat, šel jsem a dobře jsem udělal!

V Charitě svatého Alexandra se nedívali ani na psa, ani na mé postižení, ale zajímalo je, o jakou práci bych měl zájem a jakou práci bych jim mohl nabídnout já. Po dvou měsících jsem podepisoval pracovní smlouvu na dobu neurčitou. To všechno se událo před téměř pěti lety ...

Co dělám? Chodím mezi lidi od mateřské školky až po vysoké školy, k tomu musím připočítat úřady i magistrát a nesmím zapomenout na vyhlídkovou věž - je totiž součástí velké radnice v Ostravě (která mimochodem už není černá, znovu začíná být tím zeleným městem jako před mnoha a mnoha lety), povídám a informuji, jednoduše dělám osvětu. A věřte, co dělám, dělám rád.

Arámek byl jediným psem v Ostravě, který nachodil stovky kilometrů, potkávali jsme mnoho lidí, kteří nás zastavovali, ptali se na pejska, vzápětí na červenobílou hůl a takto vlastně poznenáhlu a zcela přirozeně vznikla velká propagace sdružení LORM a lidí s hluchoslepotou, která trvá až dodnes.

Ladislav Holba



INFORMACE

INSPO 2008: NOVÉ TECHNOLOGIE USNADŇUJÍ LIDEM S POSTIŽENÍM PRÁCI S POČÍTAČI

Rekordních 211 účastníků navštívilo konferenci INSPO – Internet a informační systémy pro osoby se specifickými potřebami, která se konala 8. března v Kongresovém centru Praha. Již poosmé ji uspořádaly jako jednu z hlavních akcí Března – měsíce internetu sdružení BMI, Křižovatka.cz a AISO. Největší ohlas vzbudily technické novinky usnadňující život lidem se zdravotním handicapem.



Výzkumníci z Technické univerzity Liberec předvedli nový program MyDictate, vyvinutý speciálně pro potřeby osob, které nemohou při práci s PC používat ruce. Umožňuje jim zadávat do počítače text poměrně snadným a přirozeným způsobem - pomocí hlasu. Jejich kolegové ze Západočeské univerzity v Plzni přiblížili několik dalších směrů, ve kterých řečové technologie pomáhají překonávat bariéry lidí se zdravotním postižením. Jde například o automatické titulkování televizních pořadů, automatický překlad znakové řeči do češtiny, převod mluvené řeči do znakové řeči a další oblasti, ve kterých čeští výzkumníci zauímají přední místo ve světě.

V sekci o tvorbě přístupného webu bylo několik příspěvků věnováno možnostem, jak se dá vydělávat na již existujících webových stránkách či jaké jsou další možnosti výdělku, které nabízí internet i lidem se zdravotním handicapem. Sekce internetu a zaměstnávání se soustředila z velké části na využití e-learningové formy při vzdělávání osob se zdravotním postižením.

Poprvé bylo jednání konference tlumočeno nejen do znakového jazyka, ale simultánně bylo mluvené slovo přepisováno a promítáno na plátno. To umožnilo účast i neslyšícím, kteří neovládají znakový jazyk a kteří jsou jinak z účasti na obdobných akcích prakticky vyloučeni.

Na konferenci byly rovněž předány ceny vítězům literární soutěže Internet a můj handicap, do které došlo 42 příspěvků. Vítězem se stal 24letý Pavel Hejhal, který má po úrazu ochrnuté nejen ruce a nohy, ale i bránici, takže musí být napojen na plicní ventilátor. Přesto dokázal i za těchto okolností dokončit dálkově střední školu, když jako hlavní komunikační prostředek posloužil právě internet.

Zvláštní cenu časopisu Můžeš – LCD monitor – převzala Jana Hodková, protagonistka jednoho z oceněných soutěžních příběhů. V situaci ohrožení života svého přítele volala záchranku, ale protože má problémy s komunikací a nerozuměli jí dobře, telefonicky se pomoci nedovolala. Zachovala však chladnou hlavu a prostřednictvím internetového chatu, na kterém naštěstí zastihla přítele z počítačového kurzu, který nedávno předtím absolvovala, dokázala pomoc přivolat.

Konference současně posloužila k výměně zkušeností



lidem s různými druhy postižení. Všechny prezentace i příspěvky do literární soutěže budou zveřejněny na www.helpnet.cz/inspo.

Zdroj: Helpnet

ASISTENCE HANDICAPOVANÝCH PŘI DOPRAVĚ VLAKEM

České dráhy se snaží pro zdravotně postižené vytvořit takové podmínky, aby pro ně bylo cestování po kolejích stejně snadné jako pro ostatní cestující. Tento záměr sledují při nákupu či rekonstrukcích železničních vozidel. Zároveň dochází k postupnému odstraňování bariér u nádražních budov, na nástupištích či sociálních zařízeních.

Pro potřebu zajištění asistence je možné využít kontaktních spojení, která jsou uvedena na internetových stránkách www.cd.cz/bezprekazek v seznamu stanic vybavených mobilními zdvihacími plošinami. „Pokud potřebujete zajistit asistenci v jiné stanici, můžete se obrátit na kontaktní centrum ČD tel. 840 112 113 nebo vyplnit na uvedených internetových stránkách objednávku s upřesněním, že se jedná pouze o zajištění asistence ve stanici nástupu a ve stanici výstupu, nikoli o zajištění přepravy,“ stojí v písemném vyjádření z Generálního ředitelství ČD, a.s.

Informaci nám zaslala Dana Ťukalová



HLUCHOSLEPÉ OSOBNOSTI

Ranghilda Kåtaová (2. část)

V předchozím čísle Doteků jsme vás seznámili s osudem norské hluchoslepé dívky, Ranghildy Kåtaové, která se jako první hluchoslepá osoba naučila mluvit a inspirovala tak Helenu Kellerovou.

Když byla 15-ti letá Ranghilda přijata v roce 1888 do školy pro neslyšící v Hamaru, byl to sám ředitel školy, Elias Hofgaard, který se začal věnovat jejímu rozvoji řeči. Nejprve ji naučil vyslovovat písmena, potom je spojovat do slabik a

nakonec jí učil vyslovovat víceslabičná slova. Teprve potom začal ke slovům připojovat význam, což bylo do té doby považováno za příliš komplikovanou hru. Hofgaard přitom ve výuce využíval orální metodu používanou u neslyšících – princip odezírání upravil do dotekové podoby – čtení řeči ze rtů. Ranghilda se naučila rozumět druhým tím, že jim během řeči pokládala svoji ruku na rty. První slova, která se naučila, byla „hodiny“, „noha“ a „stůl“. Po dobu několika dní spojoval Hofgaard slova s předměty, dokud Ranghilda nepochopila, že slova pojmenovávají věc. Potom už Ranghildě nic nebránilo v dalším rozvoji. Když se během léta roku 1889 setkala s Mary Lamsonovou, učitelkou Laury Bridgmanové a později Heleny Kellerové, uměla již hovořit v jednoduchých větách.

Ranghilda uměla psát latinkou pomocí tužky a četla z knih s reliéfním písmem. Literatura v této úpravě však byla velmi vzácná a jako učební materiál nevhodná. Hofgaard se v té době snažil vymyslet psací stroj s reliéfním písmem, který by mohl užívat jak učitel, tak žák. V této době Braillovo bodové písmo ještě nenahradilo používání latinského písma v norských školách pro nevidomé a mimo toto prostředí se o něm velmi málo vědělo. Modely nového psacího stroje stály Hofgaarda spoustu peněz a přinesly mu jenom zklamání. Jedna z učitelek Hamarského ústavu, Petra Heibergová, později vzpomíná, jak se Ranghilda naučila psát a číst v Braillově písmu. Jednoho dne se Hofgaardovi podařilo získat tabulku s abecedou bodového písma a malé psací zařízení a požádal slečnu Heibergovou, zda by to mohla vyzkoušet. Příliš nevěřil tomu, že by bodové písmo mohlo Ranghildě přinést nějaký praktický užitek, ale chtěl to aspoň zkusit. Heibergovou, jakožto nejmladší z učitelského sboru, jmenoval svojí asistentkou k výuce Ranghildy.

Ranghilda si pod vedením své mladé učitelky Braillovo písmo velmi rychle osvojila. Na své první zkušenosti s psaním v bodovém písmu Heibergová později vzpomíná: „Hofgaard byl v té době velmi zaneprázdněn jinými vynálezy a úkoly, takže neměl příliš času na dohlížení na výuku Ranghildy. Jednoho dne po výuce zaslechl, jak Ranghilda čte nahlas texty Katechismu, které před tím sám přepsal pro neslyšící žáky a které nebyly dostupné v reliéfním písmu. Byl naprosto nadšený z toho, jak rychle se Ranghilda naučila





číst a psát v Braillově písmu a právě jeho texty Katechismu. Učebnice sice obsahovala spoustu chyb a oprav, ale pro Hofgaardu to byla obrovská pomoc. Ve svém až dětinském a šťastném rozpoložení z objevení tohoto prostředku komunikace mi dokonce nabídl nové kolo jako dárek. Kola byla v té době největším přáním mladých lidí v Hamaru! Od té doby se přestal Hofgaard věnovat vymýšlení psacího stroje, protože bodové písmo pro náš účel dostačovalo.“

Ranghilda byla velmi zručná a dosáhla dokonalosti ve vyšívání, stejně jako pletení a tkaní. Za několik ručních prací, které zaslala v r. 1891 na výstavu do města Skien, získala čestné uznání a dokonce si v pozdějším životě svými rukodělnými pracemi dobře přivydělávala na živobytí.

V roce 1897 ukončila své studium na škole v Hamaru, což znamenalo, že musela odejít ze školy. Její vzdělávání a další vývoj po odchodu ze školy stagnoval, nicméně Hofgaardovi se podařilo získat povolení, aby se mohla vrátit do školy a žít tam ještě několik let. Když Ranghilda odešla ze školy na trvalo, dosáhla úrovně talentované neslyšící osoby (vidoucí), což bylo do té doby považováno za nemyslitelné.

Ranghildin otec zemřel v době jejího pobytu na škole. Po odchodu ze školy se vrátila domů ke své matce. Hofgaard jí pravidelně navštěvoval až do r. 1904, kdy po nehodě na kole již nemohl cestovat. Elias Hofgaard zemřel v roce 1906. Po smrti své matky se Ranghilda přestěhovala k jedné ze svých sester a posledních 10 let svého života strávila v Ústavu pro nevidomé v Hamaru.

Zemřela 12. února roku 1947 na následky onemocnění průdušek. Lidé ji znali a popisovali jako téměř stále se usmívající a dobře naladěnou, hovornou osobu s неотřesitelnou vírou v Boha.

Pro Doteky připravila Petra Zimermanová



1. EVROPSKÝ FESTIVAL SPECIFICKÝCH DOVEDNOSTÍ OSOB S HLUCHOSLEPOTOU V BULHARSKU

Bulharská národní asociace hluchoslepých připravuje první ročník Evropského festivalu specifických dovedností osob s hluchoslepotou. V rámci festivalu, který se bude konat od 1. do 9. září 2008 v přímořském městě Varna, připravují organizátoři následující program:

- První evropské mistrovství v šachu pro hluchoslepe
- První evropský festival amatérského umění a soutěže pro hluchoslepe
- První evropské mistrovství hluchoslepých osob ve fyzických zdatnostech a atletice
- Evropskou konferenci na téma „Sportování a kultura – nástroje sociální integrace hluchoslepých osob“
- Zakládající shromáždění Evropské organizace hluchoslepých sportovní a kulturní integrace.

Každý z účastníků se může přihlásit do všech pěti částí programu, minimálně však do jedné. Účastníci festivalu budou ubytováni ve Škole pro děti se zrakovým postižením ve Varně. Cena pro účastníky za 8 dní se pohybuje od 400 eur za jednolůžkový pokoj, 200 eur za dvojlůžkový pokoj, 160 eur za trojlůžkový pokoj až po 120 eur za čtyřlůžkový pokoj. Poplatek zahrnuje ubytování, stravování a dopravu v rámci vlastního festivalu. Poplatek však nezahrnuje individuální dopravu do Bulharska a zpět.

Uzávěrka pro zaslání přihlášek byla organizátory bohužel stanovena ve velmi krátkém čase od rozeslání oznámení, a to již do 31. března 2008. Zájemci se však mohou zkusit do soutěže přihlásit kontaktováním pořádající organizace NATIONAL ASSOCIATION OF THE DEAFBLIND IN BULGARIA na emailové adrese: nadbbg@mbox.contact.bg, tel./fax: +359 32/ 653 602, mobilní tel.: +359 899 05 93 08. Termín pro zaslání účastnického poplatku je stanoven do 30. dubna 2008.



SPOLEČENSKÁ KRONIKA

JUBILEA

V druhém čtvrtletí roku 2008 oslaví či již oslavili svá životní jubilea tito členové nebo klienti LORMu:

30 let – Marta Zemanová

40 let – Olga Sarköziová

45 let – Jana Dvořáková

55 let – Zdeněk Voda

75 let – Růžena Slavíková

81 let – Anna Rajmová

82 let – Sonja Kazdová, František Vyskočil

84 let – Václav Řehák

85 let – Jaroslav Kolář

89 let – Božena Julišová

ÚMRTÍ

JSOU ČLÁNKY VESELÉ A JSOU ČLÁNKY SMUTNÉ

Jsou články veselé a jsou články smutné. Pověštinou odrážejí náš běžný život, takže není divu, protože život takový je – chvílemi veselý a chvílemi smutný. A takové jsou i zprávy – veselé i smutné ... Já pro vás tentokrát mám tu smutnou.

V neděli 2. března nás po těžké nemoci a statečném a obdivuhodném boji proti jejím nástrahám opustil jeden z našich brněnských Lormáků, pan Miroslav Bíza.

Spolu se svojí milou ženou Boženkou vstoupili do LORMu před pár lety, často na akce doprovázeni naší věrnou dobrovolnicí Jiřinkou Fučíkovou. Pokud Mirkovo zdraví dovolilo, nevynechali ani jednu příležitost sejít se s ostatními Lormáky, pobesedovat, zasmát se, dozvědět se něco nového. Minulé léto se poprvé vydali na pobyt do Opočna, dodnes mi v uchu lahodně znějí jejich chvalozpěvy na ubytování, na program, na jídlo, na své průvodkyně Jiřinku a Gábinku, na počasí, no prostě na všechno, tak byli spokojení a šťastní ...

Smrt s sebou přináší slzy, zármutek a prázdnotu. A taky poznání.

Naše spolupráce, Mirku, nebyla dlouhá, ale zato přátelská a obohacující. Ty jsi si liboval, kolik prima lidí jsi potkal, uměl jsi se těšit z každé maličkosti a já měla díky tobě možnost poznat člověka silného ducha a charakteru. Zatím co ty už na nás čekáš na druhém břehu řeky života, my, kteří jsme tady zůstali, znali tě a měli rádi, na tebe budeme myslet s láskou a radostí!



Zdeňka Jelínková

ROZLOUČENÍ S PANEM ANTONÍNEM

S vážným výrazem ve tváři vstoupil po zaklepaní do Poradenského centra v Ostravě vysoký muž. Tento výraz hned vystřídal oslnivý úsměv a s pozdravem: „Dobrý den, jak se daří?“ ubíral se rázným krokem ke mně. Tak si pamatuji mé první setkání s panem Antonínem Kačmarčíkem, jedním z prvních ostravských Lormáků.

Úsměv na rtech nezmizel z jeho tváře nikdy - snad jen ve chvílích přemýšlení nad věcmi týkajícími se techniky či zákonů. Ano, pan Antonín sledoval dění v sociální sféře jako málokdo. Sám rozesílal nové informace nejen mé osobě, ale i všem klientům z Ostravy.

A co se týče počítače a tajů kolem různých programů – na to byl Antonín machr! Poradil rád a hlavně vždy všechno detailně vysvětlil, popsal a měl s námi – počítačovými začátečníky – velkou trpělivost.

Nemohu nezmínit také jeho zálibu ve sportech. Snad ta ho navedla na myšlenku jet s námi na letošní zimní pobyt na běžky. Při odjezdu z pobytu se s námi se všemi loučil – nikdo však netušil, že je to rozloučení poslední.

Antoníne, budete nám moc chybět!

*Barbora Hluchníková,
terénní sociální pracovnice Ostrava*

ROZLOUČENÍ S ANDULKOU RAJMOVOU

V pondělí 7. dubna odešla po předlouhé nemoci naše liberecká členka a klientka Andulka Rajmová.

Milá Andulko,
vážíme si tvé velké statečnosti - i v těžkých obdobích jsi do poslední chvíle zůstávala ve spojení s libereckými

Lormáky. I takové drobnosti, jako příspěvky od Jarušky v Dotecích, štrúdl od Júlinky a dárečky od dalších přátel, tě dokázaly rozesmát a potěšit. Tvoje síla a odvaha zůstane v našich vzpomínkách ...

Nada Tomsová



ZÁLIBY (HOBBY)

LÉČIVÉ A AROMATICKÉ BYLINY

JATERNÍK LÉČÍ ZÁNĚTY V ÚSTECH

Tato drobná a půvabná květinka, známá nejčastěji jako podléška, patří mezi první posly jara. Své botanické jméno dostala podle tvaru listů, které našim předkům nápadně připomínaly játra. Listů se proto odedávna využívalo k léčení jaterních chorob, což se ukázalo jako nespolehlivé a málo účinné. Daleko lepší uplatnění však jaterník nachází při léčbě zánětů dutiny ústní, hltanu a hrtanu.

Jaterník trojlaločný (latinsky *Hepatica nobilis*) je vytrvalá bylina, dosahující výšky 5-15, vzácně i 25 cm. Z růžice zachovalých loňských listů nejprve vyrůstají tenké, měkce chlupaté a bezlisté stonky, nesoucí většinou jediný květ, někdy však i 2 až 3 květy. Ty bývají obvykle azurově modré nebo růžové, zřídka fialové či bílé. Nové listy se vyvíjejí až po odkvětu, zprvu měkce plstnaté, později lysé, trojlaločné a dlouze řapíkaté. Semena mají masitý a olejnatý výrůstek, který chutná mravencům, kteří tak tuto rostlinu dále rozšiřují.

Jaterník je rozšířen téměř po celé střední a východní Evropě, především v nížinách a pahorkatinách, vyšším horským polohám se vyhýbá. V jiných částech našeho kontinentu, stejně jako v Severní Americe a ve východní Asii se vyskytuje pouze ostrůvkovitě a často jsou uváděny jako samostatné druhy. U nás jej najdeme ve stinných listnatých i smíšených lesích, zejména v porostech habru a lísky na vlhčích místech, bohatých na humus. Kvete v březnu a dubnu, za mírné zimy i dříve.

Pro farmaceutické účely se užívají hlavně listy, které

se však v dnešní době již nevykupují. Mladé listy se sbírají ihned po odkvětu, tj. od poloviny dubna do června. Nasbírané listy se opatrně suší v tenkých vrstvách ve stínu, během sušení listy zhnědnou, což není na závadu. Skladujeme maximálně 1 rok v dobře uzavřených nádobách na suchém a temném místě.

V lidové medicíně se jaterník dosud užívá poměrně často při přípravě kloktadel a ústních vod proti aftům a zánětům dutiny ústní, hltanu a hrtanu. V některých krajích se dosud užívá čerstvých listů jako močopudného prostředku, dále při chorobách jater a žlučníku, a při zánětu průdušek. Vzhledem k tomu, že jaterník je rostlina slabě jedovatá, tento způsob užívání nelze v žádném případě doporučit. Nehledě na skutečnost, že v současnosti máme k dispozici mnohem účinnější léčivé prostředky, je jaterník určen pouze k zevnímu použití.

Zdeněk Sedláček



Z LITERÁRNÍ ČINNOSTI HLUCHOSLEPÝCH LORMÁKŮ

CHVILKA VE DVOU

Za okny je chladno, však mě hřeje
a rozechvívá šťastný smích,
když představím si sám sebe,
jak s touhou v hlase zašeptám:

„Lásko, pojďme si vychutnat ten sladký hřích.“
Ty usměješ se, dáš mi pusku a odpovíš,
„a co nám v tom broučku, brání?“
„No tak pojď blíž
a půjdeme spolu do tajných míst milování.“

Vašek Fišer





VZKAZY MOUDRÝCH

Pravý přítel stojí při tobě, i když nejsi v právu.
Když jsi v právu, jsou na tvé straně všichni.

Mark Twain



RECEPTY

POCHOUTKY Z ROHLÍKŮ A HOUSEK

Anglické rohlíky

Těsto: 175 ml vlažné vody, 120 ml vlažného mléka, 1 lžička cukru, 1,5 lžičky soli, 2 lžíce sušené bramborové kaše, 400 g hladké mouky, 1 kostka čerstvého droždí nebo 2 lžičky sušeného

Na povrch: trochu oleje, grilovací koření, anglická slanina, kousek tvrdého sýra

Suroviny vložíme v uvedeném pořadí do pekárny a zapneme program Těsto: Po vykynutí vyklopíme na vál. Rozdělíme na poloviny. Každou část rozválíme na kruh, nakrájíme na osm výsečí a každou stočíme do rohlíku. Kládeme na plech vyložený papírem na pečení. Každý rohlík potřeme směsí oleje a grilovacího koření, položíme na něj plátek anglické slaniny a posypeme strouhaným sýrem. Ještě chvíli necháme kynout. Vložíme do trouby vyhřáté na 200°C a pečeme asi 20 minut do zezlátnutí.

Teplé housky s překvapením

Housky v počtu dle množství a hladu strávníků, jakýkoliv salám nebo šunka, sýr, který máme rádi, pórek nebo jiná zelenina, kousek másla, alobal

Housky podélně rozřízneme a částečně vydlabeme vnitřek. Vzniklé „mističky“ vyplníme salámem, sýrem a zeleninou a vrátíme poloviny k sobě. Každou housku pevně zabalíme do alobalu potřeného máslem. Vložíme do trouby vyhřáté na 200°C a pečeme 20 minut.
Dobrou chuť!



*Z receptů Zdeňky Šimanové
pro Doteky vybral Z. S.*

INZERCE

47letý vozíčkář, trpící těžší kvadruparetickou formou DMO s přidruženou sluchovou i zrakovou vadou, hledá fyzicky zdatnějšího osobního asistenta či asistentku na péči 24 hodin denně. Po smrti matky v roce 2005 žiju pouze s otcem, jehož zdravotní stav vyžaduje dlouhodobý pobyt v nemocnici. Nabízím i možnost přechodného bydlení pro 1-2 dospělé osoby po dobu několika týdnů či měsíců. Znalost práce na PC vítána. Cena dle dohody.

Kontakt:

Zdeněk Sedláček, Chlum 55, 264 01 Sedlčany,
e-mail: zdsedlacekdoteky@seznam.cz



DOTEKY. Bulletin LORMU, Jaro, číslo 54. Vychází čtvrtletně.

Vydává: o.s. LORM – Společnost pro hluchoslepé, Zborovská 62, 150 00 Praha 5.
Vychází ve zvětšeném černotisku, v Braillově písmu a jako zvuková nahrávka na CD-ROMu.

Sponzorství je vítáno a za sponzorské dary předem děkujeme.

Naše bankovní spojení: Komerční banka Praha Smíchov, číslo účtu: 19-1451940207/0100.

Šéfredaktor: Zdeněk Sedláček, Chlum 55, 264 01 Sedlčany, zdsedlacekdoteky@seznam.cz.

Redakční rada: Zdeněk Sedláček (šéfredaktor), Mgr. Jana Kašparová (metodik),

Mgr. Petra Zimermanová (ředitelka).

Za LORM: Mgr. Petra Zimermanová, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, tel: 257 325 478

Grafická úprava: Michal Vondráček, Tomáš Zach

Sazba a tisk: Fastr typo-tisk, Nad Budánkami II./13, Praha 5

Náklad: 200 černotiskových výtisků

Tisk a distribuce bodové a zvukové verze: Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana, Ve Smečkách 15, 110 00 Praha 1, tel: 222210492, 222211523. Každé nové číslo zvukové nahrávky se zasílá na novém CD-ROMu. Distributorovi se vrací zpět pouze prázdný poštovní obal na slepecký tisk pro zaslání nového čísla Doteků na adresu KTN, která je vytištěná na štítku z druhé strany.

Osoby s hluchoslepotou a se zrakovým handicapem odebírají bulletin Doteky zdarma v rámci informačního servisu, který je součástí jejich sociální rehabilitace. Celoroční příspěvek pro členy o.s. LORM včetně distribuce činí 50 Kč. V elektronické podobě je bulletin Doteky bezplatně zasílán na odbory sociální a zdravotní péče. Doteky v elektronické verzi jsou zasílány všem zájemcům zdarma. Ostatní zájemci z řad veřejnosti (fyzické nebo právnické osoby), kteří mají zájem o specifické formáty (zvětšený černotisk, Braillovo písmo, zvuková nahrávka), se z důvodu vysokých výrobních nákladů spolupodílejí finanční částkou: roční předplatné na Doteky ve zvětšeném černotisku činí za čtyři čísla 400 Kč; v Braillově písmu a ve formátu zvukové nahrávky činí roční předplatné za čtyři čísla 800 Kč.

Starší i nová čísla bulletinu Doteky jsou zdarma veřejnosti přístupná na bezbariérových webových stránkách o.s. LORM ve formátech HTML, doc a PDF.

Objednávky přijímá o.s. LORM, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, email: admin@lorm.cz. Časopis je rozesílán na základě objednávky členům LORM a ostatním osobám a organizacím, včetně povinných výtisků. Na <http://www.lorm.cz/cs/doteky/> je k dispozici elektronická objednávka i ve formátu k vytištění.

Zaslané rukopisy, kresby a fotografie se archivují a vracejí pouze na vyžádání odesílatele. Uzávěrka příspěvků do čísla 55 (Léto 2008) je 20. 4. 2008.



**Doteky vychází s pomocí nadačního příspěvku
Nadačního fondu Českého rozhlasu
ze sbírky Světluška.
DĚKUJEME.**

**o.s. LORM
Zborovská 62
150 00 Praha 5
tel: 257 314 012
tel./fax: 257 325 478**

**REGISTRACE MINISTERSTVA
KULTURY ČR č. E 11000**